

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Año XIII

Reus Divendres 12 d'Agost de 1898

Núm. 3.581

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1.50
En provincies trimeses. Ptas. 4.50
Extranger y Ultramar. Ptas. 6.00
Anuncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publicuin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, 80, prop a la plassa de Catalunya (Teléfono 13)

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

SECCIÓ DOCTRINAL

Notas regionalistas al extrager

FRANSA

Lo moviment salvador del Regionalisme guanya cada dia més terreny en la vehina nació. Ab això França no va a la rera de las demés nacions en las quals lo Particularisme ha fet sa via. Las últimas eleccions gerra 'ls Consells generals (Diputacions provincials) han demostrat que la política descentralisadora es més que una simple aspiració generosa de tots los homes honrats que abominan las malifetas de la bretollala política; donchs que está en camí d'esser una realitat. Aqueixa evolució del verdader poble francès, — que no hi ha que confondre ab las masses cosmopolitas inconscients de París, — ha cridat la atenció del govern; y aixó constitueix un fet notable dintre del procés de la idea regionalista, donchs que demostra que la realitat de las cosas comensa a esser vista clara en las sempre emborradas regions del Poder. Ho dona aixís a créureho lo que diu lo diari més gubernamental de París, *Le Temps*. «Veyem en aixó la manifestació d'una tendencia molt característica, y com un desitj impulsiu de la opinió d'aprofitar d'una manera directa y més ferma las dependencias departamentals. La gent ha comprés per fi que, si be la activitat deis Consells generals (Diputacions) ha d'esser impotent en las actuals condicions para realisar la verdadera descentralisació ab totes sas conseqüencias ineludibles, poden no obstant aplanar lo camí para aquesta reforma, demostrant lo buydor de certs prejudicis y de certas aprensions. Molts son los que tenen por de que si aixamplém las fronteras departamentals a fi de crear entitats regionals, y per lo tant, doném lloch a que 's formin assembleas noves que disposin naturalment de majors recursos que fins ara, y que gosin d'una certa autonomia, sentirán aqueixas assembleas la temptació de transformarse en organismes polítics y constituir, a la fi, una serie de Parlaments regionals». Y acaba dihent lo diari parisench, després d'afirmar la conveniencia de que 's donga a las assembleas regionals «la missió d'administrar lo millor possible 'ls interessos de la regió:» *Vous aqui un ideal envers lo qual convé caminar poch a poch.*

Y, nóis be, que aixó ho diu un diari gubernamental, cosa que a Espanya no se li ha acudit encara a cap diari de los mas leídos, ni menos a cap ilustre que fe de las collas de polítics yres que usufructúan lo presuposit dir semblant cosa. Alguns, ab més ó menos dissimulo, han regonegut la rahó que algunas provincias tenen de protestar de la enervant tutela del Estat y del ofegador centralisme que tot quant toca, — com altre caball d'Atila, — ho malmet.

Serveixin, al menos, d'esperansa y encoratjament, los exemples que 'ns donan per tot arreu los pobles que no 's resignan estúpidament a servir d'*ánima vili* a las pendillas d'homes sense conciencia ni vergenya, que ab lo nom de polítics, viñhen del país que escañolament explotan.

AUSTRIA-HUNGRIA

Telegrafian al *Temps* desde Viena que l'emperador ha fet cridar a Ischi a M. de Kallay, qui ha conferenciat últimament ab lo baró Banffy a Budapest, y ab lo comte Thun a Viena, respecte de las disposiciones que s'han de pendre en vista de la prolongació de compromís entre l'Austria y la Hungría.

Se pretén que 'l baró Banffy y la majoria dels mem-

bres del Parlament húngar no consentiran que s'allargui 'l compromís provisional beix la base del paragraf 14 de la Constitució austríaca, segons lo desitj de la corona, sino que proposarán l'aplassament del *statu quo*, en virtut del principi de la independència d'Hungría.

BULGARIA

Diu un diari extranger:

Los macedonis de Bulgaria celebrarán un congrés a Sofia a consecuencia del qual dirigrán una Memoria a las grans potencias para reclamar la declaració de la Macedonia com a provincia autónoma baix la soberanía del sultá, la constitució d'una assemblea nacional y la organizació d'una milicia conforme el «Projecte de reformas» del qual las grans potencias se n'feren càrrech en ocasió de la guerra turch-grega.

CRETA

Diu un diari parisench:

Lo sultá, per la intermediació de son embaixador a Berlín, ha fet demanar al govern alemany que intervengues y dongues sa ajuda en la cuestió dels contingents turchs que las quatre potencias (Fransa, Russia, Inglaterra é Italia) refusan de deixar desembarcar en la Isla. Malgrat sa nova afirmació de que aqueixas tropas no eran destinadas sino a rellevar las guarnicions actuals de Creta, lo govern alemany ha aconsellat al sultá que, para prevenir tot conflicte, accentés la decisio de las quatre potencias, si 's procedís a la creya convenient.

COLONIAS FRANCESAS AL EXTREM ORIENT

Lo govern francés para no desmentir son origen y son criteri tracta d'unificar sas colonias del Extrem Orient, ó sian, la Conchinxina, la colonia del Laos, lo protectorat del Annam y del Tonkin y 'l protectorat del Cambodge, unificant las quatre organizacions diferents que fins avuy havían existit, atenen sense dubte a las especials condicions d'aquells apartats paisos. Mes, la manía uniformista pot més en certs cervells que 'l criteri sá y 'l sentit práctic de las cosas y de las circunstancias. Lo gran argument dels unificadors es que la Indo-Xino es poch francesa, y que ab la organizació que ha tingut fins ara aquella regió, mes que una part del territori de Fransa, era una simple expressió geográfica. D'avuy en avant los quatre paisos ó regions formarán una provincia ab son presuposit, son consell y sos serveys unificats, com qualsevol departament més ó menos proper a París. Tota la vida de las quatre regions quedarà avuy més reduhida a un sol impuls. Un diari parisench saluda com un acontejement felís lo naixement d'aquest novell imperi, al qual desitja patrióticament llarga y próspera vida.

Llástima que 'ls temps para seguretat de la obra unificadora no son gayre propicis al embrutiment del amor de las colonias ab la mare patria ó metròpoli. Sembla que la idea principal d'aqueixa flamant unificació es traure de la colonia més rédits que fins ara y aixugar lo déficit que la administració y govern d'aquells paisos havia produhit. La unificació de la Indo-Xino, ve a regoneixer un diari francés «que es l'expedient destinat a dissimular lo mal estat de las finances tonkinensas.» Lo sosteniment de colonias resulta massa costós a la metròpoli, y per aixó lo govern central pensa sortir d'apuros fent pagar los gastos als naturals. Per qué, diu lo diari d'ahont prenem aquesta informació, ha de pagar més un agricultor francés que un agricultor annamita? Naturalment, para aqueixos uniformistas lo mateix es un ciutadà de Perpinyà que un semi-civilisat tonkinés. ¡Oh poder de la soli-

daritat! ¿Que vol dir que la Indo-Xino estiga poblada de rasses diferents? Lo govern prescindirá de que la naturalesa hagi diversificat aquella gent, y per la forsa d'una Constitució política, tots los pobles que han caygut baix lo domini francés serán tots *idénticament francesos.*

Peró la naturalesa, que es la gran adressadora de las cosas que van fora de camí, ja 's cuydará tart ó de jorn d'esmentar la plana als polítics y administratius.

¡N'hi ha tants d'aixó...!

PELEGRI CASADES Y GRAMATXES.

Carta de Manila

20 Juny de 1898.

Senyor Director de Lo SOMATEN.

Distingits companys: Crech que tots estareu enterats dels successos ocorreguts en aquestes terras desde 'l dia en que la escuadra yanqui per sorpresa entrá en aquesta badia, y per tant, de la destrossa de la escuadrilla de 'n Montejo, composta de barcos de fusta que res podfan fer contra 'ls de ferro dels enemichs.

Aixís mateix vos crech ben informats de que van tallar lo cable y que l'amarraren a un dels seus barcos para aixís no poder inventar tota classe de bolas, que 'l

Jo 'ls hi puch facilitar molt pocas noves: no han bombejat ni a Cavite ni a Manila, donchs sobre aquesta última plassa no mes hi caygren tres bombas al passeig de la Luneta, ahont hi ha emplantats tres obusos de 24 centímetres; al comensar ells lo foch a las cinch del matí del dia primer de Maig, que entraren a la badia dirigintse dret a Manila perque portaven un bon práctic, com era de nit nos avisaren per telégrafo desde una avançada, que se sentian trets per la part de la isla del Corregidor, y totes las forasas se posaren en peu de guerra.

Al entrar los barcos a la badia comensaren lo foch y 'ls soldats que estavan alerta contestaren, per lo qual los yanquis fugiren cap a Cavite a topar ab las forasas navals d'en Montejo, que las trobaren boy sens defensa.

Un sol barco, lo «*María Cristina*», lo qual onejava la insignia del almirall, al veures atacat sortí del moll a plantar cara a tots los barcos enemichs, fent certs disparos; pero com la llyuya era desigual, una de les bombas del enemich calà foch al «*María Cristina*», obrant de la mateixa manera ab los demés barcos, es dir, calant foch a tots ells.

Si 'l «*Cristina*» hagués sigut ajudat per altres barcos de las sevas condicions y secundat per baterias de terra, la victoria als Estats Units li podia costar cara, fentho creure aixó, lo fet de que al veures atacat Dewey, ordená varias evolucions y entre ellas una prudent retirada a distancia que no hi arribessin las balas dels espanyols.

Conseguida la destrossa de la escuadrilla s'apoderaren fàcilment y a las pocas horas del arsenal de Cavite, y al endemà demanaren la rendició de la plassa de Manila ab la amenssa de que, de no consentirho, la bombejarian.

Contestá a tal pretensió lo general Augustí que la vinguessin a buscar, y fins ara no s'han decidit a ferho ni a bombejarla.

Lo dia 28 de Maig va corre la ven que havia desembarcat una expedició de soldats nortamericans.

Las tropas espanyolas feren una sortida a la seva

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS

del dia 11 d' Agost de 1898

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. particular
9 m.	758	72	0'0	4'2	Nes	
3 t.	769	68				

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS direccio	NUVOLS	
	Maxima	Minim.	Term. tipo		classe	can
9 m.	Sol. 38	17	23	O.	Cumul	0'3
3 t.	Sombra 29		28	S.		0'3

Ahir lo tren exprés que arriba a aquesta ciutat a quarts de nou del matí ho feu ab un retràs de dos horas a causa de que prop la estació de Calatayut des-carrià.

Afortunadament, segons noticias de personas que hi anavan no 's té que registrar cap desgracia personal.

Al escriure lo nostre article d' ahir «Los comptes del gran capitán», estavam fermament convonuts de que l' apreciable colega lo *Diario del Comercio* de Tarragona acceptaria per bona y correcte la nostra conducta y no 'ns hem equivocat. Lo *Diario del Comercio*, en sa edició d' ahir se fa eco en sas columnas de la aclaració que feyam de las cantidades que l' Ajuntament deu a la Diputació provincial.

Per la nostra part agraheim també al colega las carinyosas frases que 'ns dedica y li quedem reconeguts a la seva deferencia de copiar los datos per nosaltres exposats, porque aixís haurán arribat millor a noticia de la autoritat a qui, a part a la del colega, tenfem interès en que arribessim.

Sia cualsevol lo número de senyors regidors que 's reuneixin avuy a las doze del mitjdia l' Excm. Ajuntament celebrará sessió de segona convocatoria.

Avuy a las deu de la nit se reuneixen en son domicili social en Junta general los socis del Centre d' aficionats a la cassa, pera donárloshi compte la Junta de Govern de la societat dels treballs realitzats per la mateixa fins la fetxa.

Ahir havían d' anunciarse las elecciones pera diputats provincials, lo que tindrán lloch lo dia 11 del periode electoral.

Se deya ahir a Tarragona que la próxima setmana verificará un passeig per alguns pobles del interior de la provincia la segona companyia del batalló d'Albuera.

Copiém del *Diario del Comercio* de Tarragona: «Sabém que l' Club Velodipedista d' aquesta capital té en projecte l' organizació d' unas carreras de resistencia pera las próximas fiestas de nostra patrona Santa Tecla, a qual objecte l' infatigable corredor don Enrich Rovira ha dirigit una alocució a sos companys de pedal.

Sembla que si arriba a realizarse aquesta carrera, lo punt de sortida será nostra ciutat passant per Vendrell y Valls ó viceversa, trassant un círcul de 80 kilometros lo recorregut.

Nostras autoritats serán invitadas pera que ofereixin algún objecte d' art com premi pera 'ls que 's distingixin en primer terme y son ja varias las senyoretas que s' han compromés a brodar los llazos que com distintiu especial ostentarán los que s' inscriuin pere ditas carreras.

Desitjém que tan plausibles propósits sían un fet, donchs molt esperem dels excepcionals dots que pera aquesta classe de «records» reuneixen gran número de socis del Club de nostra ciutat, oferintloshi desde ara nostre modest pero incondicional apoyo.»

En una de las sessions anteriors s' aprobà un dictamen propasant que la básoula del Municipi de la plassa dels Cuartels s' emplassi als terrenos de devant del Hospital.

No trobém prou indicat lo referit punt y per tant si no 's vol que lo que 's recauda per aquest arbitri se perdi del tot, l' Ajuntament hauria d' escullir un siti que donés més facilitats als forasters que portan a aquesta ciutat palla y carbó pera pesarho.

Lo recaudat ahir per concepte de Consums puja a 797'35 pessetas.

busca, y enloch dels yanquis toparen ab un exércit indi manat per Aguinaldo y protegit pels yanquis. d' uns 8.000 homes. Davant d' aquesta superioritat y per no exposar al inútil sacrifici a las tropas, s' acordà regular cap a Manila y ja en la ciutat murallada formar un cordó.

D' aquesta manera, com además los soldats se troban a las trincheras y no més ofereixen de blanch lo cap, hi ha molt pocas baixas.

De las forsas escampadas per la provincia no se 'n sab res; se las suposan presoneras y 's diu que si es aixís, que 's creu que las tractarán bé y 's esperá a la escuadra espanyola ab los 12 mil homes que 's diu que venen, pera sortir d' aquesta afflictiva situació.

En aquesta badia hi ha molts acorassats alemanys, francesos, japonesos, inglesos y russos, als que se 'ls creu que evitarán lo bombeig, per més que no falta aquí qui atribueix que si no bombejan es per por als canons que defensen la ciutat.

Los hauria escrit més ávrat si per por a que no tiressin contra l' Hospital fugirem a un poblet a una hora de la capital; pero se sublevaren allí 'ls indis y després de fort tiroteig las tropas tingueren que retirarse del Convent que feya de cuartel y caygueren en poder dels sublevats los soldats de sanitat ó la Creu Roja; pero com los indis están agrahts a aquesta institució que no sols se cayda de curar als espanyols sino també als insurrectes, sé que 'ls tractan bé.

No obstant, per previsió, lo coronel d' aquest regiment de Sanitat, disposá que 'ls soldats no portessin ni matxete ni revólver, sino sols la cinta al bras ab la creu roja.

Los presoners están bé; los hi donan bon menjar y deu rals diaris.

Aquestas son las noticias que hi ha fins avuy. X.

Festas y firas a las foscas

Riudoms, important vila agrícola d' aquesta provincia y separada de la nostra ciutat una hora justeta, celebra pera l' dia de Sant Llorens, ans d' ahir, firas que reportan també festas de mes ó menos importancia y que a vegadas com enguany no mes consisteixen en balls en los salons de las societats «Cassino Liberal» y «Cassino Carlista».

Pero aquesta població d' un número de vehins bastant regular, a efecte del malestar del país y per cas-tich a que no poden pagar los Consums, lo seu Ajuntament, los condempna a eterna nit.

Per introduhir economias en son presonari d' un brut públich y s' esborrà també la que s' havia de donar als dos serenos de la vila, per lo qual quedaren sense llum y sense seguretat.

Perill a que un ensopegués en los clots y pedras del carrer y perill a que a una persona la deixin morta y freda, sense que pugui veure qui l' ha acomés.

Que per cuestas d' eleccions un poble quedi a las foscas ja hi estava acostumat a veureho; pero que en plena festa, que en dia en que 's convidin als forasters de la rodolia y als firayres, també se 'ls exposi a tals perills, francament, aixó 'm va causar tant fonda sorpresa, que lo primer que se 'm va acudir fou no parlarne ni una paraula.

Que havia de dir jo d' unas festas y firas a las foscas?

Que a la plassa de la Constitució lloch ahont se celebran las firas hi havia quatre barracas, iluminadas, menos mal, ab quinqués de petroli, que pera facilitar la sortida dels articles que ostentavan, en una hi hi havia una roda grossa, dividida en parts y senyalada ab números, que voltant sobre son fuhell lo número que marcava era la prenda que l' favoregut ab la sort s' havia d' emportar y que en la majoria se feya la rifa per medi de cartas? Aixó ja es vell.

Que en los Cassinos hi havia molta gent y que las parellas que rendían cult a Terpsicore eran en grós número?

Que las pagesetas de Riudoms, no resultavan tals pagesetas sino menestras y senyoretas de poblacions d' importancia per haver deixat de racó lo típic trajo y vestir en sa major part a la última moda?

Tot foren quatre vulgaritats de tothom sapigudas y aixís val mes estalviarlos fenyas.

Y que 'm dispensi l' poble de Riudoms, que prou sé que éll no 'n té cap culpa del mal humor que 'm feu venir lo no poguer distingir ni a través dels raigs d' un bossí de lluna, las cares encisadoras de las sevas pagesetas ó senyoretas.

Quan hi hagi llum ja ho faré. X. X. y X.

Ha sigut nombrat cónsul d' Espanya en Orán nostre particular amic D. Anton Suqué, hisendat de Reus.

Desde Diciembre de 1896 a Agost de 1897 han mort en la isla de Cuba los següents individuos de tropa naturals d' aquesta provincia:

Ramón Güell Figueras, de Masricart; Jordi Figueras Inglés, de Cornudella; Antón Funiel Cabanes, de La Cenia; Enrich Ferrer Nogués, de Froncos; Miquel Estadillo Ciuraneta, de La Palma; Ramón Domingo Larabel, de Alió; Antón Brú Llaveria, de Cambrils, y Joseph Aveller Romero, de Tarragona.

Lo govern francés ha disposat que 'ls olis d' oliva que s' exportin a Fransa no serán d' aquí en avant admesos al benefici de la tarifa mínima si no van acompañants de la justificació de son origen per medi de certificat que suscriuran y visitarán los cónsuls de la nació expressada.

Ha comensat a Alicante la recolecció d' ametlla, que aquest any se ven a bons preus, puig se ven la «barchilla» de set a vuyt pessetas.

Los ametllers, en sa major part, están sense fullas y ab poch fruyt per haverlos invadit un cuch conegut vulgarment entre 'ls pagesos per la «conqueta», que s' ha meojat completament y en poch temps totas las fullas, semblant, mirats a certa distancia, morts.

«Las Provincias» de Valencia diu que a Alboraya l' dia 15 del mes passat un gos va mossegar a duas ne-nas, morint las duas víctimas de la rabia. Los vehins se queixan, y ab rahó, de la poca previsió que observa l' Alcalde de la vila, y al efecte dos vehins se presentaren al gobernador civil a queixarse.

Diu un diari de Zaragoza:

«Segons noticias oficiales, per la Capitanía general d' Aragón s' ha disposat que tots los destacaments de la región, excepte l' de Huesca, surtin avuy a practicar passeigs militars. Cada destament, sia d' infanteria ó de caballeria, recorrerà la zona que préviament se li ha marcat, recurrent tot lo Baix Aragón, Mestrant y la part de Daroca, Calatayud, La Almunia, etc., etc.

En los passeigs militars hi emplearán los destacaments més de vint dias.

De Zaragoza sortirà una companyia del batalló cazadores d' Alba de Tormes, que arribará fins a Cantavieja y un escuadró de caballeria de Castillejos, que

Lo moviment tropas está combinat en forma que las forsas puguin unirse al practicar los passeigs, si aixís las hi convingués y sobretot te per objecte recorre tota ó casi los pobles de las zonas que encabessan los punts destacats.»

Secció de Varietats

L' APRENENT

(Tradició recullida per Agna de Valldaura)

Mestre—deya un aprenent manyá a son amo, en una vejjada en que s' havia fet a la botiga molta feyna.—Mestre ané a reposar; estaré fadigat, ja es hora de dormir; lo que falta fer jo m' ho encarrego.

—Y ho sabrás fer, noy?—preguntá l' amo al aprenent.

—¿Per qué no? No es pas cosa del altre mon, posar los passadors de ferro a una retxa de barras rodonas.

—Be, be, ja que t' veus ab pit... te, aquí tens lo punxó y 'l martell, allí flameja 'l fornol, arreglat, porque certament estich rebentat y mon cos me demana descans.

—Anéu mestre,—feu l' aprenent—ja acabaré jo la feyna.

Y l' amo se 'n aná al llit. De tan fadigat no podia agafar lo son; aixís es que neguitós, no podent dormir y no sentint soroll a la botiga, comensá a extranyarho, escoltant ab atenció.

—Aquell diante de xicot també s' haurá dormit—digué entre sí mateix.—No 'l sento picar... no sento la manxa... ¿Qué deu fer? Potser dorm! A la seva edat la son es tan dolça.

Y tornava a fer orelles. Mes res; la quietut regnava en la botiga.

Al últim se determina, salta del llit y boy de puntetas se 'n va allí ahont havia deixat al aprenent.

Aquest treballava. Lo passador de ferro estava estès sobre la encluss, y l' aprenent en compte de fer los forats ab lo punxó y a cops de martell en lo ferro cal-

Moviment del port de Tarragona

Entradas del dia 10

De Cataoia y esc. en 8 dias v. suech «Suecia» de 571 ts., ab tránzit, consignat als senyors Boada germans.

De Gléia Taura en 2 dias, v. danés, «J. C. Jacobson», de 760 ts., ab tránzit, consignat als senyors Viuda y Nebot de P. Ferrer y Mary.

Despatxadas

Pera Callera l. «San Pablo», ab lastre.

Barcos á la carga

Diumenge 14

Pera Christiania, Christiansand, Arendal, Stavanger, Bergen, Aalesund, Christiansund y Trondhjem, admétié carga pera aquets ports y demés de Noruega, sortirà del 12 al 14 d' Agost lo vapor «Sulitjelma», que despatxan los Srs. Boada germans.

Dimars 16

Pera Cette, Marsella y Génova v. «Segunto», con signatari D. Antoni Mas.

ANUNCIS PARTICULARS

¿Qué es hernia?

La hernia, terme facultatiu que significa lo que vulgarment s' anomena quebradura, quebrancia, relaxació, (Trencat), es la separació dels teixits que forman la paret del ventre, per quina obertura surten los intestins.

¿Cóm se coneix?

Per la «excrecencia», (bulto); mes ó menos tou ó mes ó menos gros que apareix estant dret y desapareix las més de las vegadas tirantse al lit.

¿Quinas son sas consecuencias?

La persona que sofreix aquesta dolencia orgánica, que apareix moltes vegadas insensiblement y per relaxació natural dels teixits, ó be á consecuencia d' un esforç voluntari ó involuntari, com es lo tossir ó estornudar, está exposat continuament á una mort horrible; pera això basta una mala digestió, ó una petita inflamació en la vora de l' anella ú obertura que deix passar l' intestí pera efectuarse la estrangulació del mateix.

Consequencia de lo dit es lo creure que qualsevol armatost mentres tingui l' nom de braguer ja es suficient pera aliviar sa dolencia, quan no es aixís, sino que es precis que l' braguer sia aplicat en cada cas, per personas coneixedoras de son mecanisme, y no per mans inexpertas, que colocan braguers al atzar, com si operació tan delicada fos la cosa més senzilla.

Braguerets de cautchou, ab ressort pera la prompta curació dels tendres infants.

Tirants Omoplátics pera evitar lo carregament d' espatllas.

Faixas hipogástricas pera corretgir la obesitat, dilatació y abultament del ventre.

JOSEPH PUJOL

cirurjiá especialista en lo tractament de las hernias ab llarchs anys de practica en la casa de D. Joseph Clausolles de Barcelona. Establiment «La Cruz Roja».

REUS.—PLASSA DE PRIM.—REUS

ULTIMA HORA

Madrid 11.

Un cablegrama de Washington diu que Mac-Kinley ha aconsellat al ministre de la Guerra que dimiteixi pera donar una satisfacció á la opinió pública, que l' censura per l' estat sanitari de las tropas que foren enviadas á Santiago de Cuba.

A la reunió que celebraren los quefes rebeldes y de que he donat compte, assistí un representant del Govern autonómich de Cuba.

En l' atach de Cuarno (Puerto Rico) lo regiment de Pensilvania tal á la retirada als espanyols.

Se salvaren 50 soldats de caballería y foren fets presoners 180 espanyols.

Moriren en la acció los capitans Ecaute y López. —Un despaig de Washington comunica las següents noticias:

Espanya insisteix en no assumir lo pago del deute cubá, pero es probable que á última hora accedeixi á aixó.

En breu será coneguda la llista dels mariners espanyols ferits y malalis que s' troban en los Estats Units, presoners de guerra.

Lo Gabinet d' Espanya la rebrá per conducte del representant de Fransa á Washington.

Lo guardia marina Bartomeu Lojo que anava á bordo del «Infante María Teresa» y s' digné haver mort en la catástrofe de Santiago, logrará salvarse, figurant en lo número de presoners.

—No hi ha nous detalls de la partida alsada en las inmediacions de Alcalá de Gisvert.

«El Imparcial» diu que ahir, á la una de la tarde, se presentaren los facciosos en San Pablo (Albocacer), apoderantse d' una caballería del ermitá.

Pernoctaren en la masía de Serra.

—Lo Govern de Washington—diu un cablegrama—comunicá abir la següent nota oficiosa:

Entre l' representant d' Espanya y l' Govern dels Estats s' ha arribat á un acord sobre l' protocolo contentint las condicions de la pau, entre ellas la evacuació de Cuba y de Puerto Rico.

Espera l' Govern dels Estats Units que l' protocolo será cumplert en sa integritat; pognent assegurar-se que las condicions son idènticas á las que formulá lo president Mac-Kinley.

Faltan algunas formalitats pera firmar lo protocolo.

En novembre será convocat lo Senat federal en lle gislatura extraordinaria pera que ratifiqui lo tractat de pau.

Están preparadas las instruccions á tots los quefes de forsas nort-americanas pera la suspensió efectiva de las hostilitats.

Rebrán recampensas especiales los oficiales de la Armada que prengueren part en la destrucció de la escuadra del almirant Cervera.

—Aquesta matinata se reberen á Madrid noticias d' haver sortit del port de Santiago de Cuba lo vapor «Alicante», conduhint á la Península lo primer contingent de las forsas espanyolas compresas en la capitulació d' aquella plassa.

Lo «Alicante» repatria á 1.000 espanyols, tots ferits, malalts y en convalescencia.

Demá sortiran de Santiago 2.000 espanyols més á bordo del «Isla de Luzón».

—Lo duch d' Almodóvar del Río ha conferenciat aquesta tarde lllargament ab l' embaixador de Fransa.

Han tractat de la autorisació que s' enviará al representant de Fransa á Washington pera firmar lo protocolo definitiu de pau.

—A primeras horas d' aquest matí ha quedat resolta, mediant desaffo, una cuestió personal suscitada entre un periodista y un capitá d' exercit.

Un dels contendents ha resultat lpublicment ferit.

—La premsa nortamericana publica las següents noticias de Manila:

La escassetat de queviures que s' notava ja á últims de juny ha anat en augment, de modo que en la actualitat la fam es horrible.

Sols hi ha á la ciutat pa, farina y carn, extractament necessaria pera atendre á las més urgents necessitats.

Entre l' exercit espanyol s' ha desenrotllat la disenteria.

Los indigenas, careixent de queviures, menjan ratas, ratolins y la carn dels gossos y cavalls.

L' arrós se va acabant per moments y la llenya escasseja de tal modo que van á desarmarse moltes portás y finestras pera tenir combustible.

—Lo canoneig del dia 31 per la nit causá grans destrossos á la ciutat.

Una bomba caygué en la bateria de la Luneta, matant á 20 soldats.

Una altra caygué al cuartel de Malate causant 5 baixas.

Las tropas l' evacuren en lo moment en que explotava l' polvori.

Algunas senyoras han mort victimas del bombeig. Las donas y noys donavan crits desgarradors, demanant aussili.

Se calcula que tinguérem 100 baixas.

Amaneixé l' dia 1 d' Agost y si be durant lo matí lo foch no fou fort, á la tarde s' feren molts disparos de fusell.

Per tot arreu lo foch era terrible, y en totas direcciones no se sentía altra cosa que un continuat troteig.

En lo barri de Tondo cremaren 1.500 casas.

—Segons un despaig de Manila los nortamericans se mostran en extrém disgustats ab Aguinaldo.

Diu ademés lo despaig que decreix la influeix de Aguinaldo sobre 'ls rebeldes, y que t' el quefe tagale un barco preparat pera fugir á la primera alarma.

De Washington dihen sobre l' mateix que l' Govern ha ordenat als quefes nortamericans á Luzon que rompin tota classe de relacions ab Aguinaldo.

Se tém que 'ls rebeldes estiguin ara d' scort ab los espanyols.

En eltre despaig de Washington se diu que una delegació de la Junta dels revolucionaris filipins á Hong Kong visitá al cónsul dels Estats Units, pera ferli saber que 'ls dos creuhers japonesos estacionats en la bahía de Manila han rebut la ordre d' entregar armes á Aguinaldo, en lo cas de que 'ls nort-americanos abandonin Filipines.

Imp. de G. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

dejat, anava en lo ferro fret senzillament y un darrera l' altre ab la punta del dit.

Lo mestre maný quedá ab la boca oberta, mormolant:

—Aquest noy está en gracia de Deu! Aquest noy es un sant!

No s' enganyava al pensarsho lo bon menestral, porque aquell aprentent era Sant Eloy.

SECCIÓ OFICIAL

Registre civil

del dia 10 d' Agost de 1898

Naiements

Cap.	65
Matrimonis	18
Detuncions	38

Antonia Manresa Prats, 11 mesos, Santa Teresa, 24.—Joseph Bruno Casas, Sant Antoni, 2.—Pau Baromen Sole, 38 anys, Sant Joaquím, 4.

SECCIÓ RELIGIOSA

Sant d' any.—Santa Clara.

Sant de demá.—Sant Hipólit.

SECCIÓ COMERCIAL

J. Marsans Roí

Representant: JOAQUIM SOCIATS
CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	57'30	Filipinas	89'25
Exterior	65'80	Aduanas	89'25
Amortizable		Cubas 1886	69'25
Fransas	23'80	Cubas 1890	53'50
Norts	25'	Obs. 6 0/0 Fransa	74'50
Exterior París	43'30	Obs. 3 0/0 »	37'75

GIROS

París 55' Londres 39'10

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paisos.

Nota.—Se reben adhesions al conveni judicial del ferrocarril de Tarragona á Barcelona y Fransa, sense cap comissió, y se satisfán los cupons de Janer y Abril de dita Companyia.

BOLSI DE REUS

Cotizacions realissadas en lo dia d' ahir á Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	57'35	Cubas del 86	69'25
Exterior	66'05	Cubas del 90	53'25
Colonial		Aduanas	89'25
Norts	25'	Oblig. 5 p 0/0 Almansa	75'75
Fransas	23'90	Id. 3 p 0/0 Fransa	37'62
Filipinas	73'		

PARÍS

Exterior 43'25 Norts

GIROS

París 55' Londres 39'10

Se reben ordres pera operacions de Bolsa. Compra y venda de tota classe de valors cotizables en Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedas d' or de tots los paisos.

Nota.—Aquesta casa s' encarrega de la adhesió de las obligaciones al conveni de la Companyia de Tarragona á Barcelona y Fransa, anticipant lo pago dels cupons venuts ab arreglo als tipos proposats en dit conveni.

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés Sureda, D. Joan Lauradó Prats, don Joan Vallés Vallduvi y D. Francisco Prius Demestre.

Londres á 90 dias fetxa.	
» á 8 » vista.	
París á » » »	52' operacions
Marsella á 8 » »	

VALORS LOCALS DINER PAPER. OPER.

ACCIONS	010	010	010
Gas Reusense.		750	
Industrial Harinera.		500	
Banch de Reus.		475	
Manufacturera de Algodon.		400	
C. Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.	150		

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona
 5:04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 4.ª y 2.ª y correo.
 8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilanova).
 12:44 t. mercaderias, segunda y tercera.
 1:57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5:25 m. (per Vilafranca)
 9:46 m. (per Vilanova).
 1:58 t. per id.
 7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9:33 m. — 1:04 t. — 3:40 t. — 7:19 y 9:57 nit.

De Mora á Reus

4:21 m. — 8:00 m. — 12:05 t. — 6:04 t. — 7:36 n.

De Reus á Tarragona

8:30 m. — 9:47 m. — 2 t. — 7:04 t.

De Tarragona á Reus

7:30 m. — 12:25 t. — 4:30 t. — 8:20 n.

De Reus á Lleyda

8:40 m. — 5:23 t.

De Lleyda á Reus

5:50 m. — 3:50 t.

De Reus á Vimbodí

1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Tarragona á Valencia

9:30 m. y 11:30 n.

De Valencia á Taragona

41 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, A. 8:30 m.
 De Barcelona (per Tarragona) 8:30 m.
 De id. directe 10:30 t.
 De id. id. 1:30 t.
 De id. ab la correspondencia extrajera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7:30 t.
 De Madrid y Zaragoza 2:30 n.
 De Lleyda y Huesca 7:30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 27 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropes de refors á Cuba portant també correo.

SORTIDAS

Per Barcelona á las 5:00 m.
 Per id. á las 2:00 t.
 Per Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
 Per id. id. (per idem) á las 2:00 t.
 Per Tarragona, directe á las 7:00 n.
 Per Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarragona y saslineas á las 8:00 m.
 Per Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1:00 t.
 Los pobles servits per peatons á las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s deposita en los Bussos després de la sortida del correo de Madrid se li donaa sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Ferrocarril económic de Reus á Salou

Servey de trens de viatgers que regirá desde 1 de Juliol de 1898.

SORTIDAS DE REUS		SORTIDAS DE SALOU	
Mati		Mati	
Tren núm. 2 á las	4:10	Tren núm. 1 á las	4:58
» » 12 »	5:45	» » 11 »	6:30
» » 14 »	7:20	» » 13 »	7:21
» » 16 »	8:09	» » 15 »	8:10
» » 4 »	9:06	» » 17 »	10:10
» » 20 »	10:48	» » 19 »	10:49
Tarde		Tarde	
Tren núm. 22 á las	12:35	Tren núm. 25 á las	2:33
» » 6 »	2:32	» » 27 »	3:19
» » 26 »	3:18	» » 29 »	4:03
» » 28 »	4:02	» » 31 »	4:47
» » 30 »	4:46	» » 33 »	5:31
» » 32 »	5:30	» » 35 »	6:10
» » 34 »	6:18	» » 37 »	7:00
» » 36 »	6:59	» » 39 »	7:49
Tren núm. 38 á las	7:48	» » 41 »	8:41

Tranvia á vapor desde la estació del ferrocarril fins devant del carrer Glosa de Mestres.

SERVEY DE TRENS COMBINATS QUE REGIRA DESDE 1 DE JULIOL DE 1898

Sortidas de la Estació

Mati:	5:25	6:59	7:50	8:40	10:32	11:20
Tarde:	3:06	3:45	4:29	5:13	5:59	6:45

Sortidas del carrer Glosa de Mestres

Mati:	5:40	7:12	8:00	8:45	10:40
Tarde:	3:20	3:56	4:41	5:25	6:12

Observacions: Los dias festius á més dels festius indicats en lo present cuadro sortiran de la estació á las 2:10 y del carrer Glosa de Mestres á las 1:30. Las horas se regiran per lo meridiá de Madrid.

Promptuari de la escriptura catalana

METODO SENZILL Y FACIL

Francisco Flos y Calcat

Preu 6 rals.—Se ven en aquesta impremta.

Promptuari de la escriptura catalana

METODO SENZILL Y FACIL

Francisco Flos y Calcat

Preu 6 rals.—Se ven en aquesta impremta.

Promptuari de la escriptura catalana

METODO SENZILL Y FACIL

Francisco Flos y Calcat

Preu 6 rals.—Se ven en aquesta impremta.

El promptuari de la escriptura catalana es un libro que contiene todas las reglas y ejemplos necesarios para aprender a escribir correctamente en catalan. Este libro es muy útil para los que desean mejorar su escritura y para los que necesitan un manual de referencia. El autor, Francisco Flos y Calcat, es un experto en la materia y ha recopilado en este libro toda la información necesaria para escribir bien en catalan. El libro es muy fácil de usar y contiene muchos ejemplos que ayudan a entender las reglas. El precio es de 6 rals. y se puede encontrar en esta impremta.

El promptuari de la escriptura catalana es un libro que contiene todas las reglas y ejemplos necesarios para aprender a escribir correctamente en catalan. Este libro es muy útil para los que desean mejorar su escritura y para los que necesitan un manual de referencia. El autor, Francisco Flos y Calcat, es un experto en la materia y ha recopilado en este libro toda la información necesaria para escribir bien en catalan. El libro es muy fácil de usar y contiene muchos ejemplos que ayudan a entender las reglas. El precio es de 6 rals. y se puede encontrar en esta impremta.

ACCIONS

Industria de Reus	100
Industria de Tarragona	100
Industria de Salou	100
Industria de Vilanova	100
Industria de Vilafranca	100
Industria de Lleyda	100
Industria de Vimbodí	100
Industria de Tarragona á Valencia	100